

19de zondag door jaar C

Lc. 12, 32-48

De geschiedenis van de mensheid, broeders en zusters in Christus, kenmerkt zich voor een groot deel door het vijanddenken, het denken in termen van: wij zijn de goeden en zij zijn de kwaden. En hoewel we weten dat deze manier van denken niet tot een betere wereld leidt, blijkt het heel moeilijk om ons van dit denken te verlossen. Misschien is het goed om eens na te gaan waar dit vijanddenken vandaan komt. Want om een probleem op te lossen, als het al kan worden opgelost, is het goed om het eerst te proberen te begrijpen.

In de dageraad van de mensheid moesten de mensen alle zeilen bijzetten om te overleven. Daarom waren ze wel gedwongen om zich te wapenen tegen een vijandige natuur en soms tegen naburige stammen, omdat die een regelrechte bedreiging vormden voor de eigen overlevingskansen. Het besef dat de ander een bedreiging vormde was geboren en heeft zich diep in de psyche van de mensen genesteld. Later is dit denken nog eens versterkt door factoren als macht en economisch gewin, en haalde men er de goden bij om het eigen gelijk, het eigen recht nog eens te onderstrepen. Tot op de dag van vandaag.

Een klassiek voorbeeld van vijanddenken zijn we zojuist tegengekomen in de eerste lezing uit het boek Wijsheid. Het volk Israël zag uit naar de redding van de rechtvaardigen (zijzelf) en de ondergang van de vijand (Egypte). Deze manier van zwart-wit-denken kan alleen verklaard worden vanuit een bedreigende situatie. Israël heeft altijd moeten zien te overleven temidden van grotere machten dan zichzelf: Egypte, Assyrië, Babylon, later Rome, en in de moderne tijd Hitler-Duitsland en Stalin-Rusland, en nu de complete Arabische wereld. Allemaal machten die Israël regelrecht in haar bestaan bedreigden en nog bedreigen.

Toch ontstond bij het volk Israël al vrij vroeg ook het besef dat die manier van denken uiteindelijk niet goed is. Het besef dat ook de vijanden uiteindelijk kinderen van dezelfde God zijn; dat God ook hún redding wil. En dat besef maakte ruimte vrij voor zelfkritiek: de profeten getuigden daar volop van. Zo groeide langzaam het besef, ten minste in theorie, dat het ook in het eigen belang was om te proberen met anderen in vrede te leven.

Hoewel de praktijk heel wat weerbarstiger is dan de theorie, is het besef dat het anders moet en anders kan niet verloren gegaan. En dat is mede te danken aan het evangelie van Jezus Christus. Het houdt ons voortdurend voor om kritisch te kijken naar onszelf en mild naar de ander. Maar juist omdat dat zo moeilijk is, omdat we zo gemakkelijk terugvallen in oude denkpatronen, houdt Jezus ons vandaag voor om waakzaam te zijn. Alert te zijn op wat er om ons heen en in de wereld gebeurt, maar vooral ook op wat er in ons eigen hart leeft, hoe we er in het leven voorstaan en hoe we ons verhouden tot andere mensen.

“Houd uw lendenen omgord”, zegt Hij. De lendenen omgorden met een riem deed men om de werkkleding bij elkaar te houden, zodat men klaar was om aan het werk te gaan. De lendenen omgorden betekent in dit verband dan klaarstaan om je actief in te zetten voor het koninkrijk Gods, voor een wereld waarin mensen elkaar niet als vijand zien, maar als bondgenoten in de strijd voor een menswaardige samenleving.

“Houd uw lampen brandend”. Dat wil zeggen: houd het visioen levend, ook als de werkelijkheid ons dreigt te ontmoedigen. Houd het visioen levend en geef de moed niet op.

“De Mensenzoon komt op een uur dat je het niet verwacht”. Dat wil zeggen: wees ook geduldig. Want we zouden zo graag willen dat Hij vandaag al kwam om die nieuwe maatschappij te vestigen. Maar we weten niet wanneer Hij komt; het is zelfs de vraag of Hij ooit wel komt op die manier. Het zou zelfs wel eens zo kunnen zijn dat Hij er al is, zonder dat we het weten. Dat de Mensenzoon dáár is waar men de lendenen omgord heeft, dat wil zeggen waar mensen zich voor elkaar inzetten. Dat de mensenzoon dáár is waar men de lampen brandend houdt, dat wil zeggen het visioen levend houdt, de moed erin houdt, de hoop niet opgeeft. Waar men leeft vanuit geloof, hoop en liefde.

Ja het zou wel eens zo kunnen zijn dat Hij hier, in deze kerk, en in onze harten, al aanwezig is.

Jan van de Laar, pastor